

Tanítási tervezet

1. Alapadatok

Az óra időpontja: 2022.03.31.

Iskola, osztály: gimnázium, 8. C osztály

Iskola neve és címe: ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium, 1146 Budapest Cházár András u. 10.

Tanít: Varga Dávid Csaba

Témakör megnevezése: Európa földrajza

Tanítási egység (téma) címe: Összefoglaló óra (Dél- és Kelet-Európa)

Az óra (jellemző) típusa: Összefoglaló óra

2. Tantervi követelmények

2.1. A tanítási óra oktatási céljai:

- Alapvető célja az órának, hogy a témakör országairól tanultak előhívásra kerüljenek.
- Másik alapvető célja az órának, hogy az alábbi tanult országokról tanult ismereteket és összefüggéseket rendszerezni legyenek képesek: Spanyolország, Olaszország, Görögország, Bulgária, jugoszláv utódállamok (Szlovénia, Horvátország, Bosznia-Hercegovina, Szerbia, Montenegró, Koszovó, Észak-Macedónia), Ukrajna, Országok.
- Mindezen országok jellemzői segítik és előkészítik a következő országcsoport (Közép-Európa) megértését, mert jellegzetes társadalmi és természeti problémáik részben hasonlítanak a soron következő országcsoportra, ami pedig átmenetet képez Dél- és Észak-Európa, illetve Nyugat- és Kelet-Európa között.
- Fontos cél, hogy a tanult két országcsoporton belül és egy összeurópai szinten is képesek legyenek a tanulók rendszerezni a tanultakat.
- A két országcsoporton belüli hasonlóságok és különbségek előhívása

2.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai:

- Anyanyelvi kommunikációs kompetencia fejlesztése (szövegalkotás és szövegértelmezés)
- A személyes és társas kompetencia fejlesztése (páros munkán keresztül)
- Gondolkodási műveletek és készségek fejlesztése (összehasonlítás és az összefüggések megértése, azokból való következtetés)
- Információhordozók használatának fejlesztése (önállóan és párban)
- Lényegkiemelési készség fejlesztése
- A feladatmegbeszélések és ellenőrzés során kiemelt figyelmet kapnak az általános hibák, a nehezebbnek, összetettebbnek bizonyuló kérdések is.
- A feladatok segítséget nyújtanak a tanuló önértéklésében, mivel kap egy visszajelzést a feladatvégzés sikerességén keresztül az eddig elsajátítottokról.
-

2.3. A tanítási óra nevelési céljai:

- Hatékony együttműködésre nevelés kooperatív csoportmunkákon keresztül
- Ok-okozati összefüggések felismerése, következtetések levonása
- Érdeklődés ébresztése más kultúrák felé
- Szociális kompetencia fejlesztése

2.4. Oktatási követelmények:

a. Fogalmak:

- új:
- megerősítendő: Madrid, Barcelona, bevándorlás, kivándorlás, mediterrán gazdálkodás, napfényövezet, Róma, Torino–Milánó–Genova háromszög, Nápoly, kikötőváros, Pireusz, Athén, Szaloniki, Szófia, Burgasz, Belgrád, Zágráb, Ljubljana, magyar kisebbség, Podgorica, Skopje, Pristina, Kijev, Odessza, Moszkva, Szentpétervár, GDP, Európai Unió, ortodox vallás, katolikus vallás, iszlám vallás, turizmus, szolgáltató szektor, ipar, mezőgazdaság, egyoldalú gazdaság, húzóágazat, vitatott határszakasz, vitatott terület (Kosovó)

b. Folyamatok:

- új:
- megerősítendő: vallási különbségek és az ebből fakadó feszültségek; nemzetiségi különbségek egy országon belül, és az ebből fakadó feszültségek; gazdasági különbségekből fakadó feszültségek; történelmi határokból fakadó feszültségek; Dél-Olaszország lemaradása és a fejlesztési pénzek hiánya; turizmus térhódítása a mediterrán tengerparti iparvárosokban

c. Összefüggések:

- új:
- megerősítendő: Európa „magterületéhez” való közelség és ennek hatásai

d. Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek: képek, grafikonok, szövegrészek elemzésének segítségével feladatmegoldás

e. Fejlesztendő készségek, kompetenciák (mit, mivel?):

1. A tanulás kompetenciái (különböző módszerek segítségével különféle képpen kell a feladatot elvégezni, új logikai útvonalak létesíteni; a halmazfeladat, a szövegkiegészítés és a kérdésekre adott válasz más-más stratégiákat igényel)
2. Az anyanyelvi kommunikációs kompetenciák (az előbb említett feladatok pontos megértése és elvégzése közben)
3. A matematikai, gondolkodási kompetenciák (a halmazfeladat elvégzése, mennyiségek összehasonlítása)
4. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák (páros és csoportfeladatok segítségével)
5. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák (a feladatokban lévő társadalmi és gazdasági tartalmak segítségével)

f. Főbb tanulói tevékenységek:

Előbb párban, majd csoportban való kooperatív és kollaboratív feladatmegoldás. Az első páros munkát követően új párok alakítása, majd az új párokból 4 fős csoportok alakítása.

3. Szemléltető és munkaeszközök

Kivetítő a feladatellenőrzésekhez. Emellett a feladatok nyomtatott papír alapú verziója a tanulók számára kiosztva.

A tanulónak szükség lehet páronként és csoportonként legalább egy földrajzi atlaszra.

4. Felhasznált irodalom

Horváth Csaba – Sáriné G. Erzsébet dr. 2017. Érettségi témakörök vázlata földrajzból. Maxim Könyvkiadó, Budapest. 174–175; 185–189; 195; 196–198.

https://www.tankonyvkatalogus.hu/pdf/FI-506010801_1_teljes.pdf

<https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/3288b6548a740b9c8daf918a399a0bed1985db0f/letoltes>

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/Foldrajz_F.docx

http://geogo.elte.hu/images/6_Tanulasi_folyamat_OK.pdf

http://geogo.elte.hu/images/7_Szervezeti_munkaformak_OK.pdf

5. Mellékletek jegyzéke

1. Első kiosztmány a halmazfeladattal
2. Sorszám kártyák a párkotáshoz
3. Második kiosztmány a szövegkiegészítés és a kérdéssor feladattal
4. Megoldások

Az óra részletes felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Didaktikai módszer	Munkaforma	Eszköz
0-2 perc	Üdvözlés, óra eleji adminisztráció, az óra céljának ismertetése	az óra kezdete			
2-3 perc	Az óra első feladatának bemutatása	Célkitűzés, feladatkijelölés	Tanári közlés	Frontális osztálymunka	Kivetítő
3-11 perc	Halmazfeladat. Dél-Európa országainak halmazfeladatban történő ismertetése. Három halmaz: Spanyolország, Olaszország, Görögország Közben: sorszámkártyák kiosztása a tanulóknak, tanulói kérdésekre válaszadás	Ismeretek rendszerezése, felidézés	Tanulói feladatmegoldás	Páros munka	Kivetítő a halmazokkal és a hozzájuk tartozó állításokkal Tanulói példányok a feladattal
11-15 perc	A halmazos feladat ellenőrzése	Ellenőrzés	Megbeszélés	Frontális osztálymunka	Csoportonként egy gép, emellett okoseszközök (minimum 3), handoutok, kivetítő, prezentáció
15-16 perc	A következő két feladat bemutatása és kivetítése	Célkitűzés, feladatkijelölés	Tanári közlés	Frontális osztálymunka	kivetítő, sorszám kártyák
16-19 perc	Páralkotás a számkártyák alapján. Mindenki a saját számával kell párba álljon.				kivetítő, sorszám kártyák
19-27 perc	Szövegkiegészítés/Kérdések megválaszolása A páratlan számmal rendelkezők az elsőt, a páros sorszámúak a második feladatot végzik A két feladat egyazon lapra van nyomtatva	Felidézés, rendszerezés	Tanulói feladatmegoldás	Páros munka	kivetítő, sorszám kártyák, tanulói példányok a feladatokkal
27-28 perc	2-2 páronként kell csoportba rendeződniük ülésrend alapján				kivetítő
28-33 perc	A csoport két fele megbeszéli a megoldásaikat	Rendszerezés	Tanulói feladatmegoldás	Csoportmunka	kivetítő, tanulói példányok a feladatokkal
33-43 perc	A feladatok megbeszélése és ellenőrzése, Összegzés és következtetés	Ellenőrzés	Megbeszélés	Frontális osztálymunka	kivetítő, tanulói példányok a feladatokkal
43-45 perc	Az óra lezárása	Értékelés	Tanári közlés	Frontális	

Amennyiben a fenti óratervhez képest a tanulók gyorsabban haladnak, akkor az alábbi LearningApps feladatot kapják:

Elérhetőség: <https://bit.ly/osszefogtopo>

Előnézet:

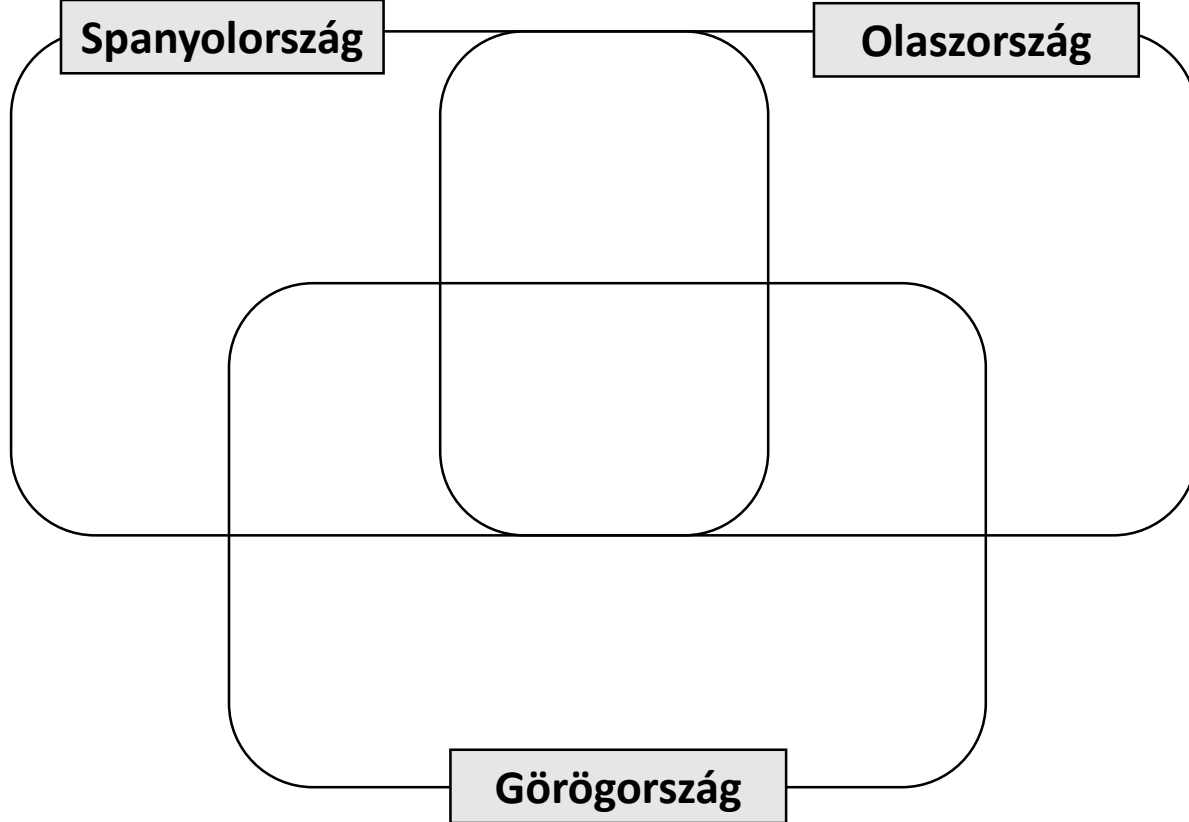
Előnézet

Egy térképtűre kattintva

Megoldás

Egyikre sem igaz, de ezek egy országot jelölnek ki.
Melyiket?

1. Mediterrán éghajlat (is) jellemző
2. Szőlőtermesztés jelentős
3. Muszala
4. Kecsketenyésztés jelentős
5. Nagyarányú munkanélküliség
6. Autógyártás jelentős
7. Az eurázsiai-hegységrendszer egy hegységéről kapta a félszigete a nevét
8. Jelentős területi különbségek figyelhetők meg
9. Latin betűket használnak
10. Mediterrán gazdálkodás
11. Cirill betűket használnak
12. Római katolikus vallás a legjelentősebb
13. Ortodox vallásúak főként
14. Napfényövezet
15. Levendula nagyhatalom
16. Tejfeldolgozása és sajtjai viághírűek a
17. A területén van óceáni éghajlat is
18. Fontos ipari háromszög
19. Az Európai Unió egyik alapító tagállama
20. Appenninek
21. Pireneusok
22. Dohánytermesztés
23. Jelentős turizmus

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	1	2
3	4	5	6
7	8	9	10
11	12	13	14

15

16

17

18

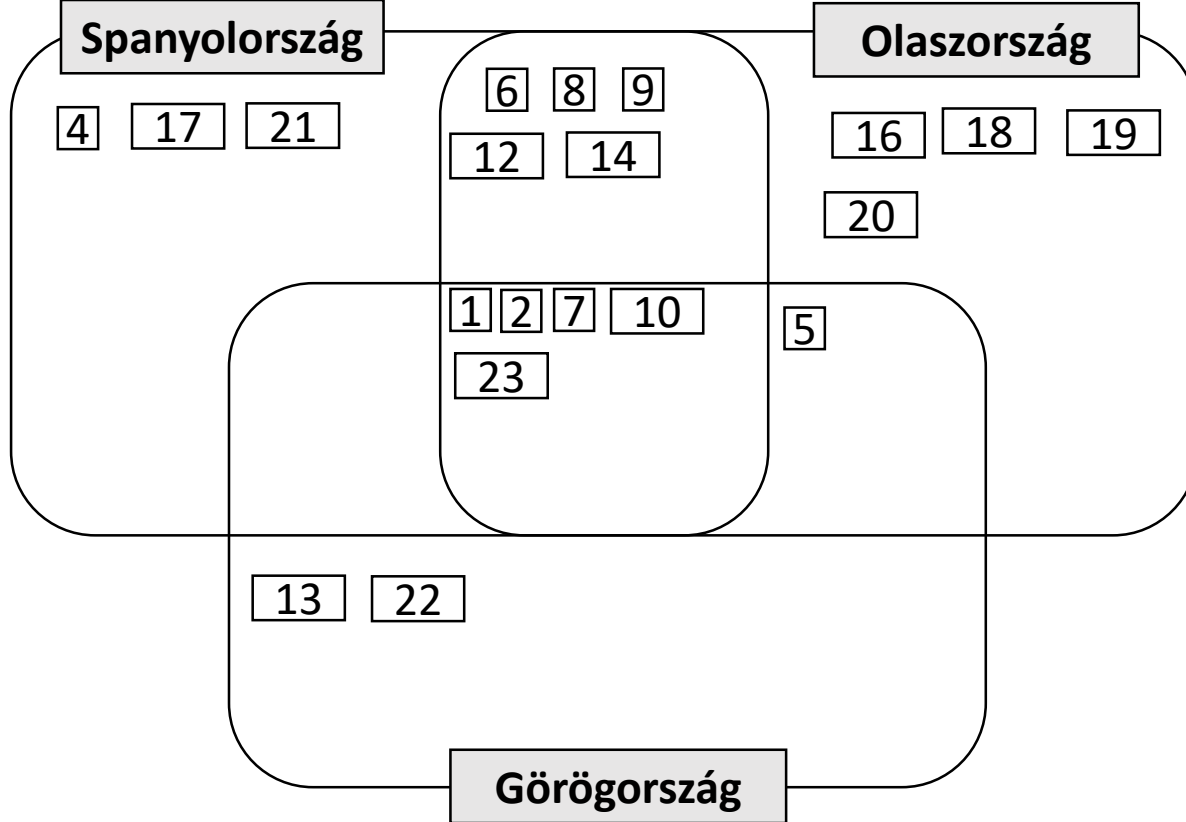
Szövegkiegészítés

Dél-Európa országaiban és országai között sok és sokféle feszültség figyelhető meg. Ez alapvetően visszavezethető két alpra: 1. _____, 2. _____. A harmadik lehetőség a történelmi múlt és a máshol lévő határvonalak. A hét utódállamra szétesett _____ mellett _____-Európában a/az _____ egyik utódállama _____. Mindkét régen létezett nagyméretű országnak megfigyelhető egy-egy „magja”: _____ és _____. Mindkét mai ország gazdag _____, amire alapozhat az ipar. Ukrajna is rendkívül gazdag _____ érc készletét tekintve, viszont _____ minőségű _____ talaja lehetővé teszi, hogy rendkívül nagy jelentősége van a _____, amire az élelmiszeripar tud alapozni. Európa mindkét térsége rendelkezik tengeri kijáratokkal, ami fontos a _____ szempontjából.

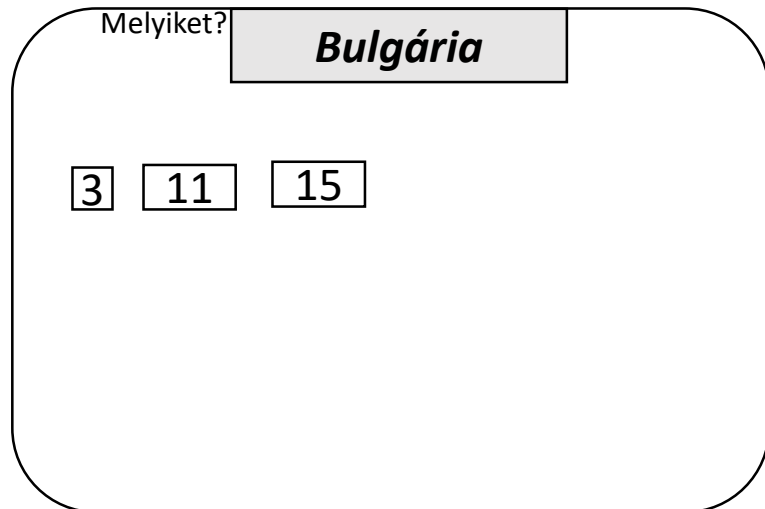
Az éghajlatot tekintve Dél-Európában a _____ a meghatározó, míg Kelet-Európában a _____. Az Ibériai-félszigeten, amit neveznek még _____-félszigetnek is, megfigyelhető még a _____ és a magasabb területeken a _____. Utóbbi éghajlat meghatározó a fejletlen gazdasággal rendelkező, és jelenős feketegazdasággal küzdő _____, ahol _____ a „macskák városa” is található. Utóbbi ország számára a _____ jelenthet kiutat és fejlődéséhez esélyt. A volt jugoszláv államok közül ma a két lefejtettebb _____ (nagyobb) és _____ (kisebb). Utóbbi gazdasága és fejlettsége lefőképp _____-Olaszorszáéhoz hasonlít. Olaszország is küzd területi feszültségekkel, de Jugoszláviával ellentétben nem etnikai alapúval, hanem a _____ különbségeken alapulóval. Ez a feszültség ketté osztja az országot _____ és _____. Spanyolországban _____ tartománya és a többi tartomány között figyelhető meg feszültség.

Kiskérdések

1. Mi Spanyolország legjelentősebb kikötője?
2. Melyik olaszországi város hasonlít az előző kikötővárosra?
3. Melyik háromszög tagja? Mely városok alkotják?
4. A szolgáltatás mellett milyen tevékenységek folynak a háromszögben?
5. Melyik ország végez fontos alapanyagtermelést a francia parfümiparnak?
6. Melyik déli ország küzd nyersanyaghiánnyal?
7. Hol bányásznak rendkívül sok uránércet?
8. Mely országokban figyelhető meg jelentős magyar kisebbség?
9. Melyik várost nevezik az „Észak Velencéjének”?
10. Melyik országokban figyelhetünk meg jelentős ókori civilizációk magterületeit?
11. Milyen hasonlóság van a Szovjetunió és Jugoszlávia között?
12. Melyik szláv népességű országok katolikusak az eddig tanultak közül?
13. Bulgária mely városa hasonlít a görög Szalonikihez, vagy Pireuszhoz? Miért? Hozz két indokot!

Egyikre sem igaz, de ezek egy országot jelölnek ki.
Melyiket?

1. Mediterrán éghajlat (is) jellemző
2. Szőlőtermesztés jelentős
3. Muszala
4. Kecsketenyésztés jelentős
5. Nagyarányú munkanélküliség
6. Autógyártás jelentős
7. Az eurázsiai-hegységrendszer egy hegységéről kapta a félszigete a nevét
8. Jelentős területi különbségek figyelhetők meg
9. Latin betűket használnak
10. Mediterrán gazdálkodás
11. Cirill betűket használnak
12. Római katolikus vallás a legjelentősebb
13. Ortodox vallásúak főként
14. Napfényövezet
15. Levendula nagyhatalom
16. Tejfeldolgozása és sajtjai viághírűek a
17. A területén van óceáni éghajlat is
18. Fontos ipari háromszöge a térség legjelentősebb gazdasági- és ipari központja
19. Az Európai Unió egyik alapító tagállama
20. Appenninek
21. Pireneusok
22. Dohánytermesztés
23. Jelentős turizmus

Szövegkiegészítés

Dél-Európa országaiban és országai között sok és sokféle feszültség figyelhető meg. Ez alapvetően visszavezethető két alapra: 1.**vallási**, 2.**gazdasági**. A harmadik lehetőség a történelmi múlt és a máshol lévő határvonalak. A hét utódállamra szétesett **Jugoszláviához** hasonlóan **Kelet-Európában** a/**Szovjetunió** egyik utódállama **Ukrajna**. Mindkét régen létezett nagyméretű országnak megfigyelhető ma egy-egy „magja”: **Szerbia** és **Oroszország**. Mindkét mai ország gazdag **ásványkincsekben**, amire alapozhat az ipar. Ukrajna is rendkívül gazdag **vasérc** készletét tekintve, viszont rendkívül **jó** minőségű **fekete talaj/csernozjom** talaja lehetővé teszi, hogy nagy jelentősége van a **mezőgazdaságnak**, amire az élelmiszeripar tud alapozni. Európa mindkét térsége rendelkezik tengeri kijáratokkal, ami fontos a **(tengeri) kereskedelem** szempontjából.

Az éghajlatot tekintve Dél-Európában a **mediterrán** a meghatározó, míg Kelet-Európában a **száraz kontinentális**. Az Ibériai-félszigeten, amit neveznek még **Pireneusi-félszigetnek** is, megfigyelhető még a **óceáni** és a magasabb területeken a **hegyvidéki**. Utóbbi éghajlat meghatározó a fejletlen gazdasággal rendelkező, és jelenős feketegazdasággal küzdő **Montenegróval**, ahol **Kotor** a „macskák városa” is található. Utóbbi ország számára a **turizmus** jelenthet kiutat és fejlődéséhez esélyt. A volt jugoszláv államok közül ma a két lefejtettebb **Horvátország** (nagyobb) és **Szlovénia** (kisebb). Utóbbi gazdasága és fejlettsége lefőképp **Észak-Olaszországhoz** hasonlít. Olaszország is küzd területi feszültségekkel, de Jugoszláviával ellentétben nem etnikai alapúval, hanem a **gazdasági** különbségeken alapulóval. Ez a feszültség ketté osztja az országot **északi** és **déli** részre. Spanyolországban **Katalónia** tartománya és a többi tartomány között figyelhető meg feszültség.

Kiskérdések

1. Mi Spanyolország legjelentősebb kikötője? **Barcelona**
2. Melyik olaszországi város hasonlít az előző kikötővárosra? **Genova**
3. Melyik háromszög tagja? Mely városok alkotják? **Torino–Milánó–Genova**
4. A szolgáltatás mellett milyen tevékenységek folynak a háromszögben? **autógyártás, kőolajfinomítás**
5. Melyik ország végez fontos alapanyagtermelést a francia parfümiparnak? **Bulgária**
6. Melyik déli ország küzd nyersanyaghiánnyal? **Olaszország**
7. Hol bányásznak rendkívül sok uránércet? **Oroszország**
8. Mely országokban figyelhető meg jelentős magyar kisebbség? **Szlovénia, Horvátország, Szerbia, Ukrajna**
9. Melyik várost nevezik az „Észak Velencéjének”? **Szentpétervár**
10. Melyik országokban figyelhetünk meg jelentős ókori civilizációk magterületeit? **Olaszország és Görögország**
11. Milyen hasonlóság van a Szovjetunió és Jugoszlávia között? **Szétestek, ma a volt tagköztársaságaik léteznek, jellemzőek a feszültségek**
12. Melyik szláv népességű országok katolikusak az eddig tanultak közül? **Horvátország, Szlovénia**

13. Bulgária mely városa hasonlít a görög Szalonikihez, vagy Pireuszhoz? Miért? Hozz két indokot! **Burgasz:**
kikötőváros, kőolajfinomítás
14. Miben hasonlít Oroszország és Olaszország belső migrációs szempontból? **Kettősség, az egyik (keleti)**
területén az elvándorlás van túlsúlyban, míg a másik (nyugati) felén erős a bevándorlás.
15. Az orosz gazdaság mire épül főként? **Nyersanyagok, főként energiahordozók**